

D o E P A K

Du PAK Doe PAK POPPENSPE(E)LMUSEUMKRUIELKRANT NUMMER 24a Doe PAK Du PAK

Een *dupák* (spreek uit: *doepak*) is een stang- en trucpop. Het nummer met de dupák wordt in het Tsjechische en Slowaakse volkspoppentheater met marionetten en stangpoppen altijd als toegift opgevoerd. De pop maakt sprongen waarbij zijn lijf beurtelings lang en kort wordt. Het is een truc die overeenkomt met het uittrekken en weer inkrimpen van de hals van de *Dood van Pierlala* in de poppenkast. Pierlala is een stokpop en wordt van onderaf gemanipuleerd; de dupák wordt als stangpop van bovenaf bewogen. Terwijl het rijzen van Pierlala's hals heel langzaam en onder doods stilte geschiedt, gaat het strekken en inkrimpen van de dupák razendsnel en met veel rumoer. Dupák betekent 'stampend'. De houten voeten zijn met lood verzwaard. Het lijf van de pop is een zak van stof. De stang waaraan de dupák hangt, gaat door de kop en het lijf heen en zit vast aan de houten heup. Het gat in de kop is iets wijder dan de dikte van de stang, waardoor de kop soepel op en neer gaat. Aan weerszijden van de kop van de dupák is een touw vastgemaakt. De touwtjes gaan omhoog en zijn bevestigd aan een speelhoutje. Door dit houtje op en neer te bewegen, rekt en krimpt het lappen lijf. De pop gaat als het ware door de knieën en veert weer op. Behalve springen kan de dupák ook om zijn as draaien; daarbij zwieren zijn armen wijd uit.

Duizenden boeken, poppen en prenten

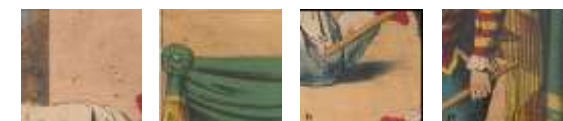
Het Poppenspe(e)lmuseum presenteert de traditie van het (volks)poppentheater en hedendaagse vormen van poppen- en figurenspeel. De collectie omvat wayangfiguren, marionetten, hand-, stang-, stok- en trekkpoppen, maskers, schimmenspelen, papieren theatertjes, foto's, prenten, affiches, snuisterijen, parafernalia en audiovisueel materiaal. De bibliotheek bevat ruim zeventuizend titels: zeldzame en kostbare boeken, naslagwerken, literatuur, manuscripten en scripts.

Online collectie

De website www.poppenspeelmuseumbibliotheek.nl is een digitale schatkist boordevol poppentheatergeschiedenis in woord en (bewegend) beeld: een site die al onze bezoekers – jong en oud – interactief kunnen gebruiken. De collectie en het (knipsel)-archief staan ten dienste van het onderwijs en onderzoek, en uiteraard ook van een algemeen publiek. Kom eens langs of bekijk de online bibliotheek en verzameling op <http://www.poppenspeelmuseumbibliotheek.nl/Search-Form.aspx> en http://www.geheugenvannederland.nl/?/nl/collecties/komt_dat_zien_poppentheater_in_beeld.

'Poppetje gezien,

kastje dicht', zei de kijkkastman, als hij in vroeger tijden – na een vertoning op de kermis – zijn 'rarekiek' dichtdeed. Met een beetje fantasie kun je het Poppenspe(e)lmuseum als een reusachtige kijkdoos beschouwen: een kijkkast vol met verrassende en onverwachte doorkijkjes. Het museum is een fraaie ontmoetingsplek om je vrienden en kennissen mee naartoe te nemen. Een groepsbezoek, exclusieve rondleidingen, poppenspel-demonstraties en bijzondere activiteiten, bijeenkomsten en ontvangsten zijn ook buiten de reguliere openingsdagen en -tijden mogelijk.

Bewerkte illustratie uit het kinderboek *Théâtre de Polichinelle*. Impressum: Paris – Delarue. Libraire-Éditeur. Litho: Emrik & Binger (Haarlem, omstreeks 1920). Stamboeknr.: 76.025.

Erfgoed

In 2014 is het dertig jaar geleden dat het Poppenspe(e)lmuseum is opgericht. Ook de komende decennia eert het museum het poppentheater-erfgoed. Het museum heeft een van de grootste en belangrijkste collecties op het gebied van het poppen-, beeldend- en objecttheater in Nederland. Ga met het hele gezin op ontdekkingsreis langs de hoogtepunten uit de internationale poppentheatercultuur en -geschiedenis en maak kennis met de enorme diversiteit aan uitdrukkingvormen. Onder het motto 'Zelf eens proberen?' beleven ouders en kinderen speelse en leerzame momenten.

Ansichtkaarten

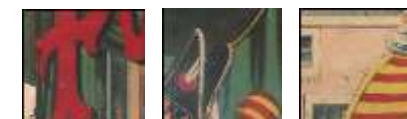
Hoe ziet een marionet eruit? Op hoeveel manieren kun je een poppenkastpop of een trekkpop maken? Hebben jullie leuke cadeautjes? Zijn er ook recepten gerelateerd aan de Italiaanse Pulcinella? Antwoorden op al deze vragen zijn te vinden in het Poppenspe(e)lmuseum informatiecentrum. In de museumwinkel zijn ansichtkaarten, posters, boeken, poppenkastpoppen, lesbrieven en documenten te vinden, die uitnodigen om zelf aan de slag te gaan. Er is veel literatuur over het poppentheater en aanverwante kunsten. En er komen steeds meer rijk geïllustreerde publicaties bij! Bijna alle (meertalige) artikelen over het poppenspel worden ook als pdf-bestand op www.poppenspeelmuseumbibliotheek.nl aangeboden. Zie ook: <http://www.poppenspeelmuseumbibliotheek.nl/Pamflet.aspx> en <http://www.poppenspeelmuseumbibliotheek.nl/Doepak.aspx>.

Poppenspe(e)lmuseum ©

Kerkweg 38 8193 KL Vorchten NL Tel.: +31(0)578 - 63 13 29 Fax: +31(0)578 - 56 06 21
www.poppenspeelmuseum.nl www.poppenspeelmuseumbibliotheek.nl info@poppenspeelmuseum.nl

Knip uit

Help ons de puzzel van 24 stukjes te maken. Knip de plaatjes uit en leg ze in de goede volgorde. Om het je makkelijker te maken vormen de letters op de plaatjes drie woorden: de namen van twee grappenmakers en het Franse woord voor theater. Wat is dat Franse woord en hoe heten deze figuren?

Afbeelding beeldraadsel: onstuimige ontmoeting van twee commedia-dell'arte-clowns. Op het witte pak van de liggende paljas zitten drie rode pomponnen. Op zijn hoofd draagt hij een zwart kalotje. Het kostuum van de staande nar is veelkleurig en elegant. Hij lijkt op de oud-Hollandse Jan Klaassen. Zijn hoofd is getooid met een driekantige steek. Hij heeft een naar voren stekende kin en een haakneus, een hoge bult en een enorme buik. In zijn linkerhand houdt hij een slaghout. Beide grappenmakers hebben een witte geplooid kraag om de hals.

Doepak-oplossingen en colofon

× Zelf eens proberen? De juiste antwoorden: théâtre, Pierrot (acteur in het wit) en Polichinelle. Polichinelle was niet alleen een komische figuur op het toneel – vaak in gezelschap van Pierrot – maar hij was ook de hoofdfiguur in het Franse poppentheater. In de negentiende eeuw werd hij opzijgeschoven door de veel eenvoudiger Guignol. In het laatste decennium van de twintigste eeuw is Polichinelle herrezen in de Parijse volkspoppenkast. Doepakkruielkrant nr. 24a op internet, zie: <http://www.poppenspeelmuseumbibliotheek.nl/pdf/DoepakXXIVa.pdf>. Afbeelding Dupák in de gedaante van Jan Klaassen: Hetty Paërl © (1994), naar een ontwerp van de Slowaakse stangpoppenspeler Anton Anderle (1944-2008). Collectie: Poppenspe(e)lmuseum ©. Concept, idee en tekst: Otto van der Mieden © (2013). Zie ook: <http://www.poppenspeelmuseumbibliotheek.nl/pdf/Doepak201a.pdf>.